

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Venerabilis Arnestus pro Regum Bohemiæ Coronatione Diploma
successoribus Archiepiscopis impetrat; Universitatem Pragensem Carolus
Rex Bohemiæ consilio Arnesti fundat, cujus Universitatis primus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

Corona S.
Wenceslai
reddebatur.

Corona nova in tumultum S. Wenceslai.

Fiebat id ipso Coronationis die sub noctem, dabaturq; tribus Ecclesie Pragensis Viris in manus: Decano, Custodi, & Sacristano; qui speciale in eam rem juramentum habebant; neq; alterius gentis esse poterant, quam nati Bohemi; qua de re sunt Caroli Cæsaris littera, & Apostolica Clementis VI. quibus excommunicat Regem, qui coronam Prælati restituere cunctaretur; debebat verò restitui cum munere, (trecentis scilicet sexagenis grossorum Bohemicorum) quæ pecunia in Templi facta cæca convertebatur.

VENERABILIS Arnestus pro Regum Bohemiæ Coronatione Diploma successoribus Archiepiscopis impetrat; Universitatem Pragensem Carolus Rex Bohemiæ consilio Arnesti fundat, cujus Universitatis primus Cancellarius Arnestus constituitur.

Anno 1349.

CAPUT IX.

Arnestus opera sua æternare cupiebat.

HAbebat hoc Arnestus perpetuum, ut rebus, quas semel inchoarat, quandam semper æternitatem addere cuperet; itaque non contentus inchoasse, divinitatis imitatione, eadem inchoata conservabat, & conservari semper, nunquam perire, volebat. Et sanè tot vicissitudines temporum, voluntatum, ac morum, tot sæculi mutationes & inclinationes sunt, ita orbis in orbem vertitur, ut nulla unquam supervacanea

canea diligentia videatur ad ea constituenda, quæ superesse nobis, perennare, æternæque esse volumus. Æternitatem hanc in omnibus rebus, quod plurimis documentis ostendi potest, spectabat *Arnestus*; quot ego in Manu Scriptis ejus diligentia vestigia lego! quot ejusdem sæpe rei ab *Arnesto* exemplaria invenio! explicari non potest, quanto studio sua stabilire sit solitus! *Glacensis Cœnobij* fundationem eodem exemplo, iisdem sigillis sæpius *Canonicis Glacensibus* reliquit, ut deperdi simul omnia non facile possent, eadē *Fundatio* ut à *Carolo Cæsare*, *Aurea Bulla* infereretur, perfecit; eandem *Fundationem Romani Pontifices*, eandem alij, alique Principes Viri retulerunt; tot super ea re litteræ, tot testimonia visuntur, ut etiam adamantini oculi lectione tot rerum atteri posse videantur. Idem in Coronatione, quam Superiori Capite nominavi, secutus consilium est. Nam *coronare*, breve quiddam & tempori datum esse, censebat; ergo qui longè posita & futura æquæ ac præsentia cerneret, æternitatem hujus gloriæ, successoribus quærebat; neque satis fuit à *Summo Pontifice Bullam* obtinuisse, (quæ Coronatio, & unctio *Bohemia Regum* ad *Archiepiscopos Pragenses* spectare in posterū declaratur) sed alias ea de re literas *Caroli Romanorum Regis*, & *Imperij Principum* anulis munitas impetravit, quas recitat *Hagecius*.

Regis Bohemie Coronatio ad Archiepiscopos Pragenses spectat de Iore.

Anno 1347.

Ad reliqua hoc anno gesta faciamus gradum: Plena per id tempus *Praga* operis, & artificum laboribus, plena tumultus fuit; sed gratus ille novis Civibus accidebat sonus, quem non bellum, concussis ancilibus, sed *aurea Pax*, ligonibus innocuis suoque miti apparatu faciebat. *Nova Civitas Pragensis* ab ipso *Carolo* descripta condebatur, cingebatur muris, turribus muniebatur. Bientennium illa ædificatio tenuit; *VVissobradum* quoque *Arce* quasi unâ manu reparabat *Cæsar*. Translatâ in reliquam *Bohemiâ* imitatione, surgebant omnia, domus publicæ, privatæque, moenia, villæ, piscinæ, horti, vineæ; Regis exemplo, omnis Procerum in hoc labore cogitatio consumebatur. Nemo tamen ad Regiam, ac *Cæsaream Caroli* magnificentiam propius æmulatione accessit, quàm, ut infra docebo, *Arnestus*, qui in *Domo Archiepiscopali* ædificanda

Barroff in M. S. Ann. 1348.

Arnestus splendide ædificat.

ficanda hoc tempore occupabatur. Nihil humile de *Arnesto* quisquam suspicetur; nam, etsi summam vitæ sanctimoniam coleret, *Pontificalis* tamen illa *virtus*, & Sanctitas fuit; nihil enim desiderari splendoris in Aulicorum numero, in reliquo apparatu vestium, ciborum, & ornatu Aulae, Templorum, domorum, clientumque suorum patiebatur.

Dubr. *Æneas*
Sylv. *Pontan.*
Lupac. *Cuthen.*
VVeleslavinus,
Hagek, &c.

Universitatis
Pragensis ori-
go.

A. 1348.

Lupac. in *Cal.*
histor. 26. Jan.

Littera *Clemen-*
ti VI.

Paprotius in
Arnesto.
Sylv. in histor.
Bohem. C. 33.
Schickf. histor.
Silesia. lib. 1.
C. 30.

Caroli dicti
sapientis.

Sub hæc immortale, & omni dignum præconio consilium Regi suggessit: *Universitatem studiorum omnium Praga* excitaret, quæ *Parisiæ* æmularetur; hoc unum abesse *Bohemiæ* decus, quo continerentur omnia. Id opus ab *Arnesti* colloquio cum Rege, profectum significat *Hagecius*; non opus hortatu multo, rem magno animo *Carolus* aggressus intra anni spatium confecit. Ante omnia *Clemens Pontifex* imploratus A. 1347. 26. Januarij, *Avenione* Urbe *Narbonensis* Galliæ, litteras Apostolicas dedit, & Universitatem, quam *Rex* & *Archiepiscopus* molirentur, scientijs omnibus (nè *Theologiâ* quidem exceptâ) docendis instruendam, multis verborum favoribus approbavit: *Ut* (inquit inter alia) *Regnum istud, quod Divina Bonitas multitudine populi, rerumq; copiâ prædotavit, fiat litterarum fertilitate facundum, ac in eo quemadmodum auri & argenti copia dignoscitur, sic scientiarum prævalentium sit abundantia, ut viros producat consilij maturitate conspicuos &c.* Hujus Bullæ fragmentum in manu scripto codice *Crumloviensis* Bibliothecæ à me repertum, quia *Regis Caroli pietatem, Regni felicitatem, Pragensis Urbis cælum & salubritatem* commendat, & pro omni adversus æmulos testimonio esse potest, in *Notis* ad *Caput* præsens subjeci. At *Caroli Romanorum Regis Bulla aurea* Universitati data, Annum 1347. 7. Aprilis diem præfert, atque adeò manifesti erroris arguuntur, qui Annum sequentem erectæ Universitatis nominârunt; *Cancellarius* ob dignitatem, & interiores altissimâsque litteras à *Carolo* dictus *Arnestus* est. In ea Universitate *Rex* ad multam noctem audire disputantes solebat, *Arnesto* *Cancellario* præsentem, quæ res notissimo illi *Apophthegmati* causam dedit: *disputationes eruditorum, Regum cœnas esse debere.*

Circum-

Circumferuntur de hac Carolina Universitate veteres, sed aurei
& delicati versiculi:

*Huc Reges quoq, saepe commeabant
Doctorum sapientiã fruentes,
Hymnos inter & hos choros sonantes,
Cum tyronibus aureis in armis,
Ætas aurea Principum bonorum,
Hac exempla dabant sequenda plebi.*

Non est instituti mei Universitatis hujus gloriã & consilij utilita-
tem commendare. Lacrymæ potiùs oboriuntur, quòd, unde Re-
gno salus ab *Arnesto* quærebatur, inde hæresis primùm, deinde
Patrum mem oriã, fœda adversus Principem, eo ipso in loco icta,
ab Ordinibus Regni hæreticis, fœdera emerferunt.

*A. 1616.
1617.
A. 1618.
Slavata in M.
S. historia suor.
imper.*

Notæ in Caput IX.

A Summo Pontifice Bullam de coronan-
dis Bohemiæ Regibus obtinuisse, &c.

*Bulla hæc non jam primùm data, sed annis ab hinc sex à Be-
nedicto XII. quam recitat Raynaldus. Ibidem literas Apostolicas
invenies, quibus ab Imperio Archiepiscopi Moguntini Episcopus
Pragensis absolvitur, vetaturq, eidem parère. Data sunt Avenione
Anno VII. Pontificatûs Benedicti. Itaque si error in numero non
est, non ad Arnestum has literas, sed ad Joannem ejus antecessorem,
missas oportuit, siquidem Benedicti Annus VII. erat. Annus Domini
1340. quo tempore Arnestus adhuc Decanus, non Episcopus fuit, sed
& alij errores duo in Raynaldi Annales irrepsere: in primis quæ
A. 1340. de Coronatione futura, Caroli narranda fuerunt, Anno se-
quenti leguntur; deinde Archiepiscopum Pragensem nominat, cõq,
titulo literas inscriptas recitat, cum idem ipse post quatuor annos pri-
mùm (scilicet A. 1344.) scribat, Archiepiscopatum Pragensem
erectum fuisse.*

*Rayn. in An-
nal. Eccles. To-
mo XIV. Anni
1341.*

Idem A. 1346.

T

Ab

Ab Arnesti Colloquio. *Vniuersitatem Pragensem ab*

Arnestus
nullam in V-
niuersitate
Carolina
fundationem
fecit.

Arnesti colloquio ortum traxisse facile assentior, at, quod de suo addidit Hagecius: grandem quoque pecuniæ numerum Arnestum collegisse, Regique obtulisse, id quidem nullâ ratione dictum puto. Ego certe (quod sine arrogantiâ dictum sit) scripturas omnes veteres Vniuersitatis Carolinae, quæ ad ætatem nostram pervenerunt, Foundationes, omnes Originales, ut vocant, incorruptas, sigillis pendentibus, Collegiorum singulorum Institutiones, Regesta, Rationes, Legata, singularum item Facultatum libros, &c. non semel pervolvi, neq; indiligenter, quæ ex usu forent, annotavi (& dum hæc scribo, sunt omnia ad manum) neq; tamen vel tenuè vestigium Foundationis alicujus, quâ Arnestus Vniuersitatem sit profecutus, inveni. Habeo omnium Collegiorum fundationes & Fundatores, & in numerato accepta omnia, de Arnesto nè verbulum quidem. Si quid contulit Arnestus, id verò tam tenuè fuisse oportuit, ut diligentissimi homines Majores nostri (qui librum unum alterumve donatum, aureos quatuor vel quinque Facultati, Nationive alicui ab origine prima Vniuersitatis legatos, aut exsolutos annotarunt) id dignum non esse, quod memoria commendaretur, putaverint. Mihi itaque verisimile non sit: Arnestum ad Vniuersitatis Carolinae fundationem pecuniis innumerabiles (quas somniat Hagecius) contulisse, cum suum id opus esse voluerit gloriosissimus Imperator Carolus, seq; unum in omnibus literis Fundatorè appellet, quod etiam Pontifices Clemens VI. Innocentius VII. agnouerunt.

Clemens litteras Apostolicas dedit. *Earum*

litterarum exemplar agente Fridmanno de Praga Canonico Capella Regia omnium Sanctorum in castro Pragensi, ac Rectore Vniuersitatis studij Pragensis, recognitas, & cum autographo diligenter, & publicâ Notarij jurati fide comparatas; atq; ut nunc loquimur, vidimatas Anno 1376. 8. Januarij, in peruerusto Codice Collegij nostri Grumloviensis inveni. Resulit eandem Bullam, sed mutilam in Annalibus suis Raynaldus, quadam digniora adferre opera precium existimaui.

Rayn. in An-
nal. Eccles. To-
mo XVI. Anno
1347. N. 11. ex
Epistola Clem.
1.2. Epist. com.
1149.

Cle-